

VENDIM
Nr. 22, datë 29.4.2021

NË EMËR TË REPUBLIKËS SË SHQIPËRISË

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, e përbërë nga:

Vitore Tusha	kryetare e Gjykatës Kushtetuese		
Elsa Toska	anëtare e	“	”
Marsida Xhaferllari	anëtare e	“	”
Fiona Papajorgji	anëtare e	“	”
Altin Binaj	anëtar i	“	”
Përparim Kalo	anëtar i	“	”
Sonila Bejtja	anëtare e	“	”

me sekretare Belma Lleshi, në datën 29.4.2021, mori në shqyrtim në seancë plenare, mbi bazë dokumentesh, kërkesën nr. 3 (S) 2018 të Regjistrit Themeltar, që u përket:

KËRKUESE: SHOQËRIA “MIRËSIA” SH.P.K.

SUBJEKTE TË INTERESUARA: Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave (*DASHP*) pranë Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, shoqëria “Armo” sh.a., Ervehe Vrioni, Arjan Vrioni, Gjylysha Shkurti (Vrioni), Entela Abedini (Vrioni), Agjencia e Trajtimit të Pronave.

OBJEKTI: Shfuqizimi i vendimeve nr. 4176, datë 13.11.2014, të Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë dhe nr. 00-2017-2163, datë 27.9.2017, të Kolegjit Administrativ të Gjykatës së Lartë, si të papajtueshme me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë.

BAZA LIGJORE: nenet 42, 131, pika 1, shkronja “P”, 134, pika 1, shkronja “i” dhe 142, të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë; neni 6 i Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (*KEDNJ*); nenet 71 e vijuese të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar (*ligji nr. 8577/2000*).

GJYKATA KUSHTETUESE,

pasi dëgjoi relatoren e çështjes Vitore Tusha, mori në shqyrtim pretendimet me shkrim të kërkuases, e cila ka kërkuar pranimin e kërkesës, parashtrimet me shkrim të subjektit të interesuar, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, e cila ka kërkuar rrëzimin e kërkesës, aktet e paraqitura nga subjekti i interesuar Arjan Vrioni, si dhe diskutoi çështjen në tërësi,

VËREN:

I

Rrethanat e çështjes

1. Kërkuesja, shoqëria “Mirësia” sh.p.k., ka lidhur me shoqërinë “Armo” sh.a. kontratën noteriale të sipërmarrjes nr. 165 rep., nr. 42 kol., datë 29.10.1999, me afat 10-vjeçar, me objekt: “*Sipërmarrja e shërbimit të shitjes në stacionin e shitjes së karburanteve në Ura vajgurore, stacion pranë Degës së Karburanteve Lushnje të shoqërisë “Armo” sh.a. Fier.*”. Me kontratën e shitjes së datës 9.12.2009, Ministria e Financave, Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike dhe shoqëria “Armo” sh.a., u kanë shitur objektin “pikë shitje karburanti”, në Urën Vajgurore Berat, shtetasve Arjan Vrioni, Ervehe Vrioni, Gjylysha Shkurti (Vrioni) dhe Entela Abedini (Vrioni), në cilësinë e ish-pronarëve të truallit ku është ndërtuar ky objekt, i cili ka qenë në posedim të kërkuases. Kjo kontratë është

regjistruar në Zyrën Vendore të Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Berat dhe prona ka kaluar në pronësi të blerësve. Për rrjedhojë, kërkesja i është drejtuar gjykatës me padi për zgjidhjen e pasojave juridike të pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes të datës 9.12.2009 dhe detyrimin e palëve të paditura të privatizojnë objektin në favor të saj.

2. Me vendimin nr. 6238, datë 18.6.2012, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë ka vendosur: *“Pranimin e padisë së palës paditëse shoqëria “Mirësia” sh.p.k. Zgjidhjen e pasojave të pavlefshmërisë absolute të kontratës së shitjes... datë 9.12.2009 dhe vendimit të KKKP-së Berat... duke urdhëruar fshehtëzimin e regjistrimit hipotekor... në emër të të paditurve... Detyrimin e palëve të paditura Ministria e Financave, Drejtoria e Administrimit dhe Shitjes së Pronave Publike dhe shoqëria “Armo” sh.a., të privatizojnë në favor të palës paditëse shoqëria “Mirësia” sh.p.k. objektin e emërtuar “pikë e shpërndarjes së karburantit Ura Vajgurore” Berat.”.* Kundër këtij vendimi kanë paraqitur ankim subjektet e interesuara.

3. Me vendimin nr. 2694, datë 20.12.2013, Gjykata e Apelit Tiranë ka shpallur moskompetencën për shqyrtimin e kësaj çështjeje dhe dërgimin e akteve gjykatës kompetente, Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë.

4. Me vendimin nr. 4176, datë 13.11.2014, Gjykata Administrative e Apelit Tiranë ka vendosur: *“Ndryshimin e vendimit nr. 6238, datë 18.6.2012 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë. Rrëzimin e kërkesëpadisë.”.* Kundër këtij vendimi ka paraqitur rekurs në Gjykatën e Lartë kërkesja, shoqëria “Mirësia” sh.p.k.

5. Me vendimin nr. 00-2017-2163, datë 27.9.2017, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit, me arsyetimin se nuk përmban shkaqe nga ato të parashikuara në nenin 58 të ligjit nr. 49/2012 “Për gjykatat administrative dhe gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative” (ligji nr. 49/2012).

6. Me kërkesën e datës 29.1.2018, kërkesja, shoqëria “Mirësia” sh.p.k., i është drejtuar me kërkesë Gjykatës Kushtetuese (Gjykata) sipas objektit të saj.

7. Në datën 30.5.2018, bazuar në nenin 31, pika 3, të ligjit nr. 8577/2000, Kolegji i Gjykatës Kushtetuese ka vendosur kalimin e kësaj çështjeje për shqyrtim paraprak në Mbledhjen e Gjyqtarëve.

8. Prej datës 23.3.2018, Gjykata Kushtetuese nuk ka pasur kuorumin e nevojshëm ligjor për formimin dhe funksionimin e Mbledhjes së Gjyqtarëve për shqyrtimin paraprak të çështjeve, të kërkuar nga neni 32, pika 1, i ligjit nr. 8577/2000. Pas plotësimi të këtij kuorumi u bë e mundur marrja në shqyrtim e kësaj çështjeje.

9. Me vendimin e datës 22.1.2021, Mbledhja e Gjyqtarëve të Gjykatës Kushtetuese ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë plenare mbi bazë dokumentesh.

II

Pretendimet e palëve

10. **Kërkesja** pretendon se procesi i zhvilluar në gjykatat e zakonshme i ka cenuar të drejtën për proces të rregullt ligjor, në këto aspekte të kësaj së drejte:

10.1. *E drejta e aksesit*, sepse Gjykata Administrative e Apelit nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të kërkeses dhe vendimi është dhënë në shkelje dhe zbatim të gabuar të dispozitave të ligjit material. Arsyetimi se paditësja nuk legjitimohet në ngritjen e kësaj padie bie në kundërshtim me dispozitat ligjore, ndërkohë që nga faktet e administruara në dosje rezulton se kërkesja ka lidhur me shoqërinë “Armo” sh.a. kontratën e datës 29.10.1999 me afat 10-vjeçar, e cila i përfundonte efektet në datën 29.10.2009. Gjatë kësaj kohe ka dalë ligji nr. 9967, datë 24.7.2008 “Për miratimin e aktit normativ, me fuqinë e ligjit, nr. 4, datë 9.7.2008 të Këshillit të Ministrave “Për privatizimin dhe dhënien në përdorim shoqërive tregtare dhe institucioneve shtetërore të ndërmarrjeve apo objekteve të veçanta, mjeteve kryesore dhe mjeteve të xhiros së këtyre ndërmarrjeve”” (ligji nr. 9967/2008), në

të cilin përcaktohet se privatizimi i pronës shtetërore dhe kriteret e tij do të bëhen sipas akteve nënligjore të miratuara në zbatim të tij. Në këtë mënyrë akses i kërkueses në gjykatën e apelit ka qenë formal, duke mos marrë përgjigje përfundimtare për pretendimet e saj.

10.2 Parimi i barazisë së armëve, sepse gjykata e apelit nuk ka zbatuar parimin e kontradiktoritetit në gjykim dhe ka vlerësuar të ligjshme pretendimet e ngritura në ankim pa bërë analizën e kundërshtimeve të ngritura nga pala paditëse. Fakti që në vendim nuk parashtrohen argumentet e paditëses për paligjshmërinë e ankimit, tregon se ajo gjykatë nuk e ka dëgjuar këtë palë.

10.3 Standardi i arsytimit të vendimit, pasi Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë, i cili ka vendosur mospranimin e rekursit në dhomën e këshillimit, nuk u ka dhënë përgjigje të arsyetuar pretendimeve të ngritura në rekurs. Ky vendim është alogjik dhe nuk përmbush as kërkesat minimale të arsytimit.

10.4 Parimi i gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, për arsye se gjykimi në Gjykatën e Lartë nuk është kryer brenda afatit 90-ditor, të parashikuar në nenin 60, pika 2, të ligjit nr. 49/2012. Kjo çështje është regjistruar në Gjykatën e Lartë në vitin 2014 dhe gjykimi është bërë pas rreth 3 vjetësh.

11. Subjekti i interesuar, Ministria e Financave dhe Ekonomisë, përfaqësuar nga Avokati i Shtetit, në parashtrimet e paraqitura me shkrim ka prapësuar sa vijon:

11.1 Avokatura e Shtetit përfaqëson në këtë çështje ministrinë përgjegjëse për financat dhe ekonominë, që sot është një institucion i vetëm, i cili ka gëzuar të gjitha të drejtat dhe detyrimet e derivuara edhe nga ish-Ministria e Zhvillimit Ekonomik, Tregtisë dhe Sipërmarrjes dhe që aktualisht e ushtron veprimtarinë, në përputhje me legjislacionin përkatës, në fushat e financave, ekonomisë, tregtisë, sipërmarrjes, punësimit etj.

11.2. Pretendimi për cenimin e së drejtës së aksesit është i pabazuar, pasi kërkuesja jo vetëm ka pasur mundësinë t'i drejtohet gjykatës, por është njohur në kohë me pretendimet e palëve të tjera, me kërkesën ankimore të tyre, duke iu dhënë mundësia të paraqesë edhe argumentet e parashtrimet e saj për çështjen dhe kundërshtimet në lidhje me ankimet e palëve të tjera në gjykim.

11.3 Pretendimi për cenimin e parimit të barazisë së armëve është i pabazuar. Gjykata Administrative e Apelit, në mbështetje të nenit 51 të ligjit nr. 49/2012, e ka zhvilluar procesin gjyqësor me praninë e palëve, për shkak të kompleksitetit dhe rëndësisë së çështjes, duke respektuar standardet e së drejtës për një proces të rregullt. Procesi në atë gjykatë është zhvilluar në referim të provave, akteve shpresore dhe pohimeve/debatit gjyqësor.

11.4 I pabazuar është edhe pretendimi për cenimin e standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë. Në përputhje me jurisprudencën kushtetuese, arsytimi i kufizuar i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit të saj është tregues i faktit se kërkuesja nuk ka ngritur asnjë nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm që është kusht për pranimin e kërkesës. Gjykata e Lartë, në përputhje me kompetencat e saj ligjore, në faqen 2 të vendimit ka marrë në shqyrtim shkaqet e paraqitura në rekurs dhe iu ka dhënë përgjigje se nuk janë nga ato që parashikon neni 58 i ligjit nr. 49/2012. Duke pasur parasysh edhe natyrën e këtij vendimi, ai përmbush standardet e së drejtës për një proces të rregullt ligjor.

11.5 Në lidhje me pretendimin për mosshqyrtimin e çështjes brenda afatit të arsyeshëm, pas hyrjes në fuqi të dispozitave të reja procedurale civile këto çështje shqyrtohen nga gjykatat e zakonshme dhe nuk bëjnë më pjesë në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese. Pretendimi i kërkueses është i pambështetur, duke pasur parasysh edhe ngarkesën shumë të madhe të çështjeve gjyqësore në pritje për t'u shqyrtuar nga ajo gjykatë. Çështja është regjistruar në datën 29.4.2015 dhe Gjykata e Lartë është shprehur me vendimin e datës 27.9.2017, çka është një periudhë kohore e arsyeshme për shqyrtimin e çështjes nga gjykatat e zakonshme.

12. **Subjekti i interesuar, Arjan Vrioni**, ka paraqitur para Gjykatës disa vendime gjyqësore që lidhen me këtë çështje, nga të cilat rezulton se me vendimin nr. 1258, datë 5.12.2016, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Berat ka vendosur: “*Pranimin e padisë së paditësve Arjan Vrioni, Gjylysha Shkurti (Vrioni), Ervebe Vrioni dhe Entela Abedini (Vrioni). Detyrimin e të paditurit shoqërisë “Mirësia” sh.p.k., t’i lirojë dhe dorëzojë paditësve, pasurinë e paluajtshme, regjistruar në Zyrën e Regjistrimit të Pasurive të Paluajtshme Berat... Ura Vajgurore Berat, sipas plan vendosjes së aktit të ekspertimit teknik shtesë..., pjesë përbërëse e vendimit. Detyrimin e të paditurit shoqërisë “Mirësia” sh.p.k. t’i paguajë paditësve shumën prej 1,024,654 lekë si shpërblim për përdorimin e sendit.*”. Ky vendim është lënë në fuqi me vendimin nr. 942, datë 14.11.2018 të Gjykatës së Apelit Vlorë dhe për të është lëshuar edhe urdhri i ekzekutimit.

13. **Subjektet e tjera të interesuara** nuk kanë paraqitur prapësime me shkrim në lidhje me pretendimet e ngritura në kërkesën në shqyrtim.

III Vlerësimi i Gjykatës Kushtetuese

A. Për legjitimitimin e kërkuases

14. Gjykata vëren se, sipas neneve 131, pika 1, shkronja “f” dhe 134, pika 1, shkronja “i”, dhe pika 2, të Kushtetutës, si dhe nenit 71 të ligjit nr. 8577/2000, çdo individ, person fizik ose juridik, subjekt i së drejtës private dhe publike, kur është palë në një proces ligjor ose kur është bartës i të drejtave dhe lirive themelore të parashikuara nga Kushtetuta, mund të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese. Ankimi kushtetues individual, në çdo rast, duhet të plotësojë kriteret e nenit 71/a të ligjit nr. 8577/2000, që lidhen me shterimin e mjeteve juridike, afatin e paraqitjes së kërkesës, llojin e pasojave negative të pësura dhe mundësinë për rivendosjen e së drejtës së shkelur.

15. Kërkesja legjitimohet *ratione personae* në lidhje me pretendimet e paraqitura në kërkesë, pasi ka qenë palë ndërgjyqëse në procesin gjyqësor të kundërshtuar dhe është bartëse e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, të parashikuar në nenin 131, pika 1, shkronja “f”, të Kushtetutës.

16. Po ashtu, kërkesja ka plotësuar edhe kërkesën tjetër të kërkuar nga kjo dispozitë kushtetuese, si dhe neni 71/a, pika 1, shkronja “a”, i ligjit nr. 8577/2000 për shterimin e mjeteve juridike përpara se të vërë në lëvizje Gjykatën Kushtetuese. Në çështjen konkrete në shqyrtim rezulton se vendimi i fundit që ka përmbyllur procesin gjyqësor dhe ka vendosur në mënyrë përfundimtare për pretendimet e kërkuases është vendimi i Gjykatës së Lartë, objekt shqyrtimi. Në këto rrethana, Gjykata çmon se kërkesja nuk ka mjet tjetër ligjor për mbrojtjen e së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, të pretenduar të cenuar.

17. Kërkesja legjitimohet edhe *ratione temporis*, pasi kërkesa është paraqitur brenda afatit 4-mujor të përcaktuar nga neni 71/a, pika 1, shkronja “b”, i ligjit nr. 8577/2000. Vendimi i fundit gjyqësor i kundërshtuar është ai i Gjykatës së Lartë, i datës 27.9.2017, kurse kërkesa është paraqitur në Gjykatën Kushtetuese në datën 29.1.2018 (ditë e hënë), e cila është edhe dita e fundit e afatit ligjor 4-mujor, në kuptim të parashikimeve të nenit 1, pika 2, të ligjit nr. 8577/2000 dhe nenit 148 të Kodit të Procedurës Civile (KPC).

18. Në lidhje me legjitimitimin *ratione materiae*, kërkesja ka pretenduar cenimin e së drejtës së aksesit, të parimit të barazisë së armëve në gjykim dhe të standardit të arsytimit të vendimit gjyqësor. Përveç sa më sipër, ajo ka pretenduar edhe cenimin e standardit të gjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm në Gjykatën e Lartë. Në jurisprudencën e saj Gjykata e ka legjitimuar individin për paraqitjen e kërkesave me këtë objekt (për mosgjykimin ose mosekzekutimin e vendimit brenda afatit të arsyeshëm), në kuptim të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, për shkak se legjislacioni nuk parashikonte mjete të tjera juridike efektive për mbrojtjen e kësaj të drejte

kushtetuese (*shih vendimin nr. 69, datë 17.11.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Me ndryshimet që i janë bërë KPC-së me ligjin nr. 38/2017 (të cilat kanë hyrë në fuqi në datën 5.11.2017) është përcaktuar se çfarë do të konsiderohen afate të arsyeshme (neni 399/2), çfarë do të konsiderohet shpërblim i drejtë (neni 399/3), cila është gjykata kompetente për shqyrtimin e kërkesës për konstatimin e shkeljes dhe përshpejtimin e procedurave (nenet 399/4 dhe 399/6), rregullat për gjykimin e kërkesës (neni 399/7) etj. Pra, ligji procedural ka parashikuar mjete ligjore efektive me qëllim që individit t'i garantohet mbrojtja efektive në lidhje me pretendimet për cenimin e së drejtës për gjykimin brenda një afati të arsyeshëm ose edhe për ekzekutimin e vendimit të formës së prerë brenda një afati të arsyeshëm (*shih vendimin nr. 16, datë 16.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

19. Ndryshimet e sipërcituara kanë hyrë në fuqi në datën 5.11.2017, kurse vendimi i kundërshtuar i Gjykatës së Lartë është i datës 27.9.2017, çka do të thotë se procesi gjyqësor i kundërshtuar ka përfunduar në të tria shkallët e gjykimit përpara hyrjes në fuqi të mjeteve të reja të mbrojtjes ligjore. Gjithashtu, konstatohet se ligji nuk ka parashikuar efekte prapavepruese për çështjet e përfunduara në datën e hyrjes së tij në fuqi. Në këtë kuptim, kërkesja nuk ka mjet tjetër efektiv përveç kërkesës në Gjykatën Kushtetuese.

20. Për sa më sipër, pretendimet e parashtruara nga kërkesja janë shqyrtuar në vijim në këndvështrim të standardeve që imponon procesi i rregullt ligjor në kuptimin kushtetues.

B. Për pretendimin e cenimit të së drejtës së aksesit në gjykim

21. Sipas kërkeses, Gjykata Administrative e Apelit Tiranë nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të saj dhe vendimi është dhënë në shkelje dhe zbatim të gabuar të dispozitave të ligjit material. Arsyetimi se paditësja nuk legjitimohet në ngritjen e kësaj padie është në kundërshtim me dispozitat ligjore, ndërkohë që nga faktet e administruara rezulton se kërkesja ka lidhur me shoqërinë “Armo” sh.a. kontratën e datës 29.10.1999, me afat 10-vjeçar, e cila i përfundonte efektet në datën 29.10.2009. Gjatë kësaj kohe ka dalë ligji nr. 9967/2008 në të cilin përcaktohet se privatizimi i pronës shtetërore dhe kriteret e tij do të bëhen sipas akteve nënligjore të miratuara në zbatim të tij. Sipas kërkeses, aksesit në gjykatën e apelit ka qenë formal dhe ajo nuk ka marrë përgjigje përfundimtare për pretendimet e saj.

22. Sipas subjektit të interesuar, Ministri së Financave dhe Ekonomisë, pretendimi për cenimin e së drejtës së aksesit është i pabazuar. Kërkesja jo vetëm ka pasur mundësinë t'i drejtohet gjykatës, por është njohur në kohë me pretendimet e palëve të tjera, me kërkesën ankimore të tyre, duke iu dhënë mundësia të paraqesë edhe argumentet e parashtrimet e saj për çështjen dhe kundërshtimet në lidhje me ankimet e palëve të tjera në gjykim.

23. Në nenin 42, pika 2, të Kushtetutës parashikohet se kushdo, për mbrojtjen e të drejtave, të lirive dhe interesave të tij kushtetues dhe ligjorë ka të drejtën e një gjykimi të drejtë dhe publik brenda një afati të arsyeshëm nga një gjykatë e pavarur dhe e paanshme e caktuar me ligj. Kjo dispozitë sanksionon të drejtën për gjykim, ku e drejta e aksesit, që është e drejta për të vënë në lëvizje gjykatën, përbën një aspekt të saj. E drejta e aksesit u garanton subjekteve të cenuara të drejtën t'i drejtohen një gjykate, e cila do t'i dëgjojë pretendimet e tyre dhe do të shpallë një vendim pas një gjykimi të drejtë dhe publik. Gjykata ka vlerësuar vazhdimisht se administrimi i mirë i drejtësisë fillon me garancinë që një individ të ketë akses në gjykatë për t'i siguruar atij të gjitha aspektet e një forme gjyqësore të shqyrtimit të çështjes. Kjo e drejtë e individit nuk përfshin vetëm të drejtën për të filluar një proces, por edhe të drejtën për të pasur, nga ana e gjykatës, një zgjidhje përfundimtare për mosmarrëveshjen objekt gjykimi, pasi aksesit në gjykatë duhet të jetë substantiv dhe jo thjesht formal. Mohimi i së drejtës për t'iu drejtuar gjykatës dhe për të marrë një përgjigje përfundimtare prej saj për pretendimet e ngritura, përbën cenim të së drejtës themelore për një proces të rregullt ligjor (*shih vendimin nr. 12, datë 9.3.2021, të Gjykatës Kushtetuese*).

24. Bazuar në aktet bashkëlidhur kërkesës rezulton se Gjykata Administrative e Apelit Tiranë është vënë në lëvizje mbi bazën e ankimit të paraqitur nga palët e paditura në procesin civil (subjektet e interesuara). DASHP-ja ka parashtruar në ankimin e saj se paditësja nuk legjitimohet t'i drejtohet gjykatës, pasi fuqia juridike e kontratës së vitit 1999, e lidhur mes paditëses dhe shoqërisë "Armo" sh.a., ka mbaruar me kalimin e afatit 10-vjeçar, moment në të cilin janë shuar të gjitha të drejtat e saj mbi sendin, duke u kthyer në poseduese e paligjshme e tij. Legjitimimi i kërkuësës është kundërshtuar edhe në ankimin e subjekteve të interesuar Vrioni (palë e paditur në procesin gjyqësor), sipas të cilave në momentin që paditësja (kërkuësja) i është drejtuar gjykatës nuk ka qenë në fuqi kontrata e sipërmarrjes, pasi i kishte mbaruar afati.

25. Gjykata Administrative e Apelit Tiranë, pasi ka marrë në shqyrtim ankimet e palëve ndërgjyqëse, ka vlerësuar: "... Gjykata vëren se në kuptim të përmbajtjes së nenit 32 të KPC-së padia mund të ngrihet vetëm atëherë kur paditësi vërteton interesin e tij të ligjshëm, pra kur kërkimet objekt i saj lidhen me qenien ose mosqenien e një marrëdhënieje juridike ose një të drejte... për palën paditëse njohja në favor të palës Vrioni e së drejtës së pronësisë dhe njëherësh e së drejtës reale të parablerjes së pasurisë objekt gjykimi, si edhe shitja më tej e kësaj pasurie në favor të kësaj pale, rezulton të jetë materializuar në akte dhe veprime që nuk sjellin asnjë pasojë për të, për sa kohë raporti i palës paditëse me pasurinë e hipotekuar tashmë në favor të palës Vrioni rezulton të ketë përfunduar bashkë me përmbushjen e afatit kontraktor. Në këtë kontekst, gjykata vlerëson se nëpërmjet padisë së shqyrtuar me vendimin objekt ankimi, pala paditëse ka kërkuar të vërtetojë gjyqësisht një fakt që nuk sjell asnjë pasojë juridike për të...".

26. Në jurisprudencën kushtetuese është theksuar se përdorimi i mjetit procedural të përshtatshëm ankimes, në formë e në përmbajtje, siç sanksionohet në legjislacionin procedural, nuk përbën një kërkesë formale, por një kërkesë që lidhet me thelbin e së drejtës së mbrojtjes dhe të pjesëmarrjes aktive në gjykim. Në përputhje me këtë, neni 31 i KPC-së e ka përkufizuar padinë si të drejtën për t'u dëgjuar të personit që ngre pretendimin, në mënyrë që gjykata ta shpallë atë të bazuar ose jo në fakte e në ligje, kurse neni 32, shkronja "a", parashikon se padia mund të ngrihet për të kërkuar rivendosjen e një të drejte ose interesi të ligjshëm që është shkelur (*shih vendimet nr. 12, datë 9.3.2021; nr. 38, datë 30.6.2014; nr. 5, datë 20.3.2006, të Gjykatës Kushtetuese*). Sipas nenit 12 të KPC-së, pala që pretendon një të drejtë ka detyrimin të provojë faktet mbi të cilat bazon atë. Në këtë kuptim, është pala që vë në lëvizje gjykatën që ka detyrimin të provojë pretendimet e saj dhe të paraqesë provat për këtë qëllim.

27. Gjykata vlerëson se në rastin konkret, edhe pse gjykata e shkallës së parë kishte vendosur pranimin e kërkesëpadisë së paraqitur nga kërkuësja, gjykata e apelit, e vënë në lëvizje mbi bazën e ankimit të palëve të paditura në procesin gjyqësor, ka vendosur ndryshimin e atij vendimi pas një procesi gjyqësor, ku ka administruar dhe dëgjuar palët ndërgjyqëse, si dhe duke iu referuar normave ligjore që lidhen me të provuarit e interesit të ligjshëm për të ngritur padinë. Për sa më sipër, kërkuësja, lirisht, ka ushtruar të drejtën e ngritjes së padisë dhe përmes një procesi gjyqësor, që ka analizuar themelin e çështjes, me vendim përfundimtar ka marrë përgjigje për të gjitha pretendimet e saj, përfshirë edhe atë të legjitimitetit aktiv.

28. Për rrjedhojë, Gjykata vlerëson se pretendimi i kërkuësës për cenimin e së drejtës së aksesit në gjykim është i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të parimit të barazisë së armëve

29. Sipas kërkuësës, gjykata e apelit ka vlerësuar të ligjshme pretendimet e ngritura në ankim pa bërë analizën e kundërshtimeve të ngritura nga pala paditëse. Fakti që në vendim nuk parashtrohen argumentet e paditëses për paligjshmërinë e ankimit, tregon se gjykata nuk e ka dëgjuar këtë palë, duke cenuar parimin e barazisë së armëve dhe të kontradiktoritetit në gjykim.

30. Sipas subjektit të interesuar, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, edhe ky pretendim është i pabazuar, pasi Gjykata Administrative e Apelit, në mbështetje të nenit 51 të ligjit nr. 49/2012, e ka zhvilluar procesin gjyqësor me praninë e palëve, për shkak të kompleksitetit dhe rëndësisë së çështjes, duke respektuar standardet e së drejtës për një proces të rregullt. Procesi në atë gjykatë është zhvilluar në referim të provave, akteve shkresore dhe pohimeve/debatit gjyqësor.

31. Parimi i barazisë së armëve nënkupton se çdokush që është palë në proces duhet të ketë mundësi të barabarta që të paraqesë çështjen e tij dhe se asnjë palë nuk duhet të gëzojë avantazh të konsiderueshëm ndaj palës tjetër, por duhet të përcaktohet një ekuilibër i drejtë mes tyre. Nëse nuk do të ekzistonte barazia e armëve në gjykimin civil, atëherë argumentet e njërës palë do të prevalonin mbi argumentet e palës së cenuar, për rrjedhojë e drejta për të marrë pjesë në gjykim do të zhvishej nga funksioni i saj kushtetues për të garantuar një proces të rregullt ligjor (*shih vendimet nr. 12, datë 9.3.2021; nr. 13, datë 20.2.2017; nr. 34, datë 29.5.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

32. Bazuar në këto parime, Gjykatës i dalin një sërë detyrash, mes të cilave rëndësi të veçantë merr krijimi i mundësive të barabarta për pjesëmarrjen e palëve ose përfaqësuesve të tyre në proces, si dhe mundësia e deklarimit të tyre për faktet, provat dhe vlerësimet ligjore që janë të lidhura ngushtë me çështjen që shqyrtohet në gjykatë (*shih vendimet nr. 3, datë 20.1.2017; nr. 34, datë 29.5.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

33. Gjykata, duke iu referuar akteve të dosjes gjyqësore të administruar për qëllime të këtij gjykimi kushtetues, konstaton se Gjykata Administrative e Apelit Tiranë, si gjykata kompetente për shqyrtimin e kësaj çështjeje, me urdhrin e datës 30.1.2014, ka vendosur shqyrtimin e saj në dhomën e këshillimit dhe njoftimin e palëve për përbërjen e trupit gjykues, datën e seancës dhe datën e paraqitjes së parashtrimeve me shkrim. Në seancën e datës 12.2.2014, Gjykata Administrative e Apelit ka vendosur kalimin e çështjes për shqyrtim në seancë gjyqësore me praninë e palëve. Në seancat gjyqësore të zhvilluara në datat 20.3.2014, 12.5.2014, 23.6.2014, 11.9.2014 dhe 29.9.2014, ka qenë i pranishëm përfaqësuesi i kërkujes, por ato janë shtyrë për mungesë të palëve të tjera. Në seancën gjyqësore të datës 10.11.2014 ka qenë i pranishëm përfaqësuesi i paditëses, që ka parashtruar pretendimet e saj dhe ka kërkuar lënien në fuqi të vendimit të gjykatës së shkallës së parë. Po ashtu, në këtë seancë përfaqësuesi i palës së paditur dhe anëtarët e trupit gjykues i kanë drejtuar pyetje përfaqësuesit të paditëses. Në seancën e datës 13.11.2014, pasi palët kanë parashtruar konkluzionet përfundimtare, gjykata është tërhequr për të marrë vendim dhe ka shpallur vendimin e kundërshtuar, objekt i këtij gjykimi kushtetues.

34. Në vështrim të sa më sipër, Gjykata vëren se kërkuësja jo vetëm ka marrë pjesë në seancat gjyqësore të zhvilluara në Gjykatën Administrative të Apelit, por ka pasur mundësinë të parashtrojë, nëpërmjet përfaqësuesit të saj, prapësimet kundër ankimit dhe pretendimet lidhur me thelbin e mosmarrëveshjes mes palëve. Pretendimi i kërkujeses se për sa kohë që në vendim nuk parashtrohen argumentet e saj për paligjshmërinë e ankimit, kjo tregon se gjykata nuk e ka dëgjuar këtë palë, nuk është i bazuar. Gjykata e apelit ka parashtruar në vendim shkaqet e parashtruara në ankimet që e kanë vënë atë në lëvizje, ndërkohë që në arsyetimin e vendimit ajo ka parashtruar të gjitha faktet që kanë rezultuar nga aktet e administruara, duke paraqitur argumentet e saj se përse nuk e ka gjetur të bazuar vendimin e gjykatës së shkallës së parë.

35. Për sa më sipër, pretendimi i kërkujeses për cenimin e parimit të barazisë së armëve në gjykim është i pabazuar.

C. Për pretendimin e cenimit të standardit të arsyetimit të vendimit gjyqësor

36. Sipas kërkujeses edhe pse pretendimet në lidhje me procesin e zhvilluar në gjykatat e faktit janë ngritur në rekurs, ato nuk janë marrë në shqyrtim nga Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë,

i cili ka vendosur mospranimin e tij në dhomën e këshillimit. Ky vendim është alogjik dhe nuk përmbush as kërkesat minimale të arsyetimit.

37. Sipas subjektit të interesuar, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, ky pretendim është i pabazuar, pasi vendimi i Gjykatës së Lartë përmbush standardet e së drejtës për një proces të rregullt. Në përputhje me jurisprudencën kushtetuese, arsyetimi i kufizuar i dhënë nga Gjykata e Lartë në formulimin e vendimit të saj është tregues i faktit se kërkuësja nuk ka ngritur asnjë nga argumentet ligjore të përcaktuara në dispozitën përkatëse të legjislacionit të brendshëm që është kusht për pranimin e kërkesës. Gjykata e Lartë, në përputhje me kompetencat e saj ligjore, në faqen 2 të vendimit ka marrë në shqyrtim shkaqet e paraqitura në rekurs dhe iu ka dhënë përgjigje se nuk janë nga ato që parashikon neni 58 i ligjit nr. 49/2012.

38. Gjykata ka theksuar se e drejta për një proces të rregullt ligjor, që i garantohet individit nga nenet 42 dhe 142, pika 1, të Kushtetutës dhe neni 6 i KEDNJ-së, përfshin edhe të drejtën për të pasur një vendim gjyqësor të arsyetuar. Domosdoshmëria e arsyetimit të vendimeve gjyqësore është një garanci për procesin ligjor. Funkcioni i një vendimi të arsyetuar është t'u tregojë palëve se ato janë dëgjuar, si dhe u jep mundësinë atyre ta kundërshtojnë atë. Përveç kësaj, duke dhënë një vendim të arsyetuar, mund të realizohet edhe vëzhgimi publik i administrimit të drejtësisë (*shih vendimin nr. 18, datë 15.3.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

39. Në lidhje me vendimet e mospranimit të Gjykatës së Lartë, Gjykata ka vlerësuar se dhoma e këshillimit, sikundër për pranimin, ashtu edhe për mospranimin e rekursit, nëpërmjet arsyetimit të vendimeve të saj, luan rolin e një filtri të kërkesave që i drejtohen Gjykatës së Lartë. Kur kërkesat e ligjit për kalimin në seancë nuk janë plotësuar, vendoset për mospranimin e kërkesës dhe ky lloj shqyrtimi paraprak vlerësues është kompetencë vetëm e trupës së gjyqtarëve të Gjykatës së Lartë në dhomë këshillimi dhe nuk mund të bëhet pjesë e kontrollit kushtetues që zhvillon Gjykata (*shih vendimin nr. 12, datë 19.3.2015, të Gjykatës Kushtetuese*). Nga ana tjetër, për sa i përket arsyetimit të kufizuar të vendimeve të dhomës së këshillimit, jurisprudenca kushtetuese ka vlerësuar se kërkesat e një procesi të rregullt ligjor mund të plotësohen edhe me një arsyetim të kufizuar të këtyre vendimeve (*shih vendimet nr. 16, datë 16.3.2021; nr. 9, datë 26.3.2018; nr. 8, datë 26.2.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

40. Gjykata vëren se sipas nenit 73, pika 4, të ligjit nr. 8577/2000, kur nuk formohet shumica prej 5 gjyqtarësh, kërkesa konsiderohet e rrëzuar. Bazuar në këtë dispozitë, në lidhje me pretendimin e kërkuësës se vendimi i Gjykatës së Lartë nuk plotëson standardin e arsyetimit, pasi nuk u ka dhënë përgjigje pretendimeve të ngritura prej saj në rekurs, në kushtet kur nuk u arrit shumica e votave¹ në lidhje me bazueshmërinë ose jo në themel të këtij pretendimi, ai konsiderohet i rrëzuar.

D. Për pretendimin për mosgjykimin e çështjes brenda një afati të arsyeshëm

41. Kërkuësja pretendon cenimin e parimit të gjykimit brenda një afati të arsyeshëm, pasi gjykimi në Gjykatën e Lartë nuk është kryer brenda afatit 90-ditor, të parashikuar në nenin 60, pika 2, të ligjit nr. 49/2012. Sipas saj, kjo çështje është regjistruar në Gjykatën e Lartë në vitin 2014 dhe shqyrtimi i saj është bërë në vitin 2017, pas rreth 3 vjetësh.

42. Sipas subjektit të interesuar, Ministrisë së Financave dhe Ekonomisë, pas hyrjes në fuqi të dispozitave të reja procedurale civile këto çështje shqyrtohen nga gjykatat e zakonshme dhe nuk bëjnë më pjesë në juridiksionin e Gjykatës Kushtetuese. Pretendimi i kërkuësës është i pambështetur, duke pasur parasysh numrin e çështjeve në pritje për t'u shqyrtuar nga ajo gjykatë. Çështja është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 29.4.2015 dhe ajo është shprehur me vendimin e datës

¹ Votuan për pranimin e këtij pretendimi gjyqtarët: Marsida Xhaferllari, Përparim Kalo dhe Sonila Bejtja.

Votuan për rrëzimin e këtij pretendimi gjyqtarët: Vitore Tusha, Elsa Toska, Fiona Papajorgji dhe Altin Binaj

27.9.2017, çka është një periudhë kohore e arsyeshme për shqyrtimin e çështjes nga gjykatat e zakonshme.

43. Gjykata lidhur me kërkesat për konstatimin e cenimit të së drejtës kushtetuese për një proces të rregullt ligjor, si pasojë e mosgjykimit të çështjes brenda një afati të arsyeshëm, ka theksuar se arsyeshmëria e zgjatjes së procesit duhet të vlerësohet mbi bazën e kritereve të përcaktuara në jurisprudencën e GJEDNJ-së, duke pasur parasysh sidomos kompleksitetin e çështjes, sjelljen e kërkuarit, sjelljen e autoriteteve, si dhe rrezikun që passjell për kërkuarin kjo tejzgjatje e afateve të gjykimit (*shih vendimet nr. 16, datë 16.3.2021; nr. 1, datë 21.6.2016, të Gjykatës Kushtetuese*). Për rrjedhojë, për të arritur në konkluzionin nëse në rastin konkret jemi përpara cenimit të së drejtës për një proces të rregullt ligjor, duhet të vlerësohet analiza e secilit prej elementeve të sipërcituara.

i. Periudha që duhet marrë në konsideratë

44. Lidhur me pretendimin për kohëzgjatjen e procesit në Gjykatën e Lartë tej afatit të arsyeshëm, nga aktet e dosjes gjyqësore Gjykata vëren se kjo çështje është regjistruar në Gjykatën e Lartë në datën 29.4.2015 dhe me vendimin e datës 6.9.2017 të gjyqtarit relator është vendosur shqyrtimi i saj në dhomën e këshillimit në datën 27.9.2017. Në këtë datë, Kolegji Administrativ i Gjykatës së Lartë ka vendosur mospranimin e rekursit të paraqitur nga shoqëria “Mirësia” sh.p.k. Për pasojë, rezulton se vendimi i Gjykatës së Lartë për këtë çështje është marrë pasi kanë kaluar 2 vjet e 5 muaj nga regjistrimi i saj.

ii. Kompleksiteti i çështjes

45. Gjykata ka theksuar se për vlerësimin e kompleksitetit të procedimeve duhet të kenë rëndësi të gjitha aspektet e çështjes, përfshirë objektin e saj, faktet e kundërshtuara dhe volumin e provave shkresore. Kompleksiteti i çështjes, në balancë me parimin e sigurimit të administrimit të përshtatshëm të drejtësisë, mund të justifikojë kohëzgjatje kohore të konsiderueshme (*shih vendimet nr. 16, datë 16.3.2021; nr. 69, datë 17.11.2015, të Gjykatës Kushtetuese*).

46. Në rastin në shqyrtim Gjykata konstaton se mosmarrëveshja objekt gjykimi është e natyrës administrative, gjykimi i të cilave parashikohet dhe rregullohet nga ligji nr. 49/2012. Nga shqyrtimi i dokumenteve të paraqitura, Gjykata vëren se çështja konkrete nuk paraqet rrethana të veçanta ose komplekse që mund të justifikojnë një vonesë në shqyrtimin e saj, ndaj vlerësimi i sjelljes së autoriteteve publike dhe kërkuarës është me rëndësi në këtë kontekst.

iii. Interesi dhe sjellja e kërkuarës

47. Vlerësimi i sjelljes dhe interesit të kërkuarës është një element tjetër përcaktues i kohëzgjatjes së arsyeshme të procedimeve. Nga aktet bashkëlidhur kërkesës, Gjykata çmon se kërkuarja nuk rezulton të jetë bërë shkak ose të ketë shkaktuar vonesa në shqyrtimin e çështjes në Gjykatën e Lartë.

iv. Sjellja e autoriteteve

48. Gjykata ka theksuar se neni 42 i Kushtetutës, si dhe neni 6 i KEDNJ-së vendosin detyrimin për organizimin e sistemit ligjor të vendit në mënyrë të tillë që gjykatat të plotësojnë kërkesat e standardeve për një proces të rregullt ligjor, përfshirë këtu edhe atë të gjykimit brenda afatit të arsyeshëm. Në këtë drejtim, gjykatat kanë për detyrë të sigurojnë që të gjitha subjektet të cilat marrin pjesë në proces të sillen në mënyrë që të evitojnë çdo vonesë të panevojshme.

49. Lidhur me gjykimin e mosmarrëveshjeve administrative, Gjykata ka vërejtur se neni 3 i ligjit nr. 49/2012, ndër parimet e gjykimit administrativ, ka përcaktuar sigurimin e një procesi të rregullt gjyqësor brenda afateve të shpejta dhe të arsyeshme. Ky ka qenë edhe qëllimi i ligjvënësimit në krijimin e këtyre gjykatave. Ligji nr. 49/2012 synon thjeshtimin e procedurave me objekt zgjidhjen e mosmarrëveshjeve administrative dhe në këtë drejtim qëllimi i krijimit të gjykatave administrative është garantimi i mbrojtjes efektive të të drejtave subjektive dhe interesave të ligjshme të personave nëpërmjet një procesi të rregullt gjyqësor dhe brenda afateve të shpejta e të arsyeshme. Afatet

konkrete të përcaktuara në ligj për gjykimin e çështjeve duhet të zbatohen nga gjykatat administrative për shqyrtimin e çështjeve. Për më tepër, ligji nr. 49/2012 ka parashikuar afate të mirëpërcaktuara për gjykimin në shkallë të parë (neni 25 – për veprimet përgatitore, neni 27 - për caktimin e seancës gjyqësore), për gjykimin në apel (neni 48, pika 2 – për shqyrtimin e çështjes nga gjykata e apelit), si dhe për gjykimin në Gjykatën e Lartë (neni 60, pika 2 – rasti në shqyrtim) (*shih vendimet nr. 16, datë 16.3.2021; nr. 59, datë 16.9.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

50. Gjykata është shprehur se respektimi rigoroz i ligjit përbën detyrim për Gjykatën e Lartë, për shkak të pozicionit dhe rolit të saj si gjykatë ligji, për sa kohë ajo ka për detyrë të kontrollojë mënyrën e zbatimit të ligjit material dhe procedural nga ana e gjykatave më të ulëta. Po në këtë këndvështrim, Gjykata në çështje të ngjashme ka vlerësuar se justifikimet se shkak i vonësës është numri i lartë i çështjeve që kanë në shqyrtim këto gjykata, nuk janë të bazuara. Ngarkesa e gjykatave nuk është argument kushtetues që mund të justifikojë mosgjykimin e tyre brenda afateve të përcaktuara nga ligjvënësi. Në të kundërt është detyrë e këtij të fundit të marrë masat dhe të gjejë mjetet e duhura për ndryshimin e gjendjes faktike (vonesës në shqyrtimin e çështjeve në Gjykatën e Lartë), me qëllim që ligjet të zbatohen dhe gjykatat e të gjitha niveleve të funksionojnë normalisht (*shih vendimet nr. 16, datë 16.3.2021; nr. 3, datë 6.12.2018; nr. 46, datë 3.7.2017; nr. 59, datë 16.9.2016, të Gjykatës Kushtetuese*).

51. Në këto kushte, Gjykata çmon se çështja në Gjykatën e Lartë nuk është gjykuar brenda një afati të arsyeshëm, pasi kjo e fundit ka marrë vendim pasi kanë kaluar 2 vjet e 5 muaj pas regjistrimit të saj, çka në raport me afatin ligjor 90-ditor është një kohëzgjatje e paarsyeshme. Për pasojë, pretendimi i kërkuarës për cenimin e së drejtës për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykit të çështjes në Gjykatën e Lartë brenda afatit të arsyeshëm, është i bazuar.

52. Në përfundim, bazuar në arsyetimin e mësipërm, Gjykata çmon se në rastin konkret është cenuar e drejta për një proces të rregullt ligjor, si rezultat i mosgjykit të çështjes në Gjykatën e Lartë brenda afatit të arsyeshëm të parashikuar nga neni 60, pika 2, i ligjit nr. 49/2012.

PËR KËTO ARSYE,

Gjykata Kushtetuese e Republikës së Shqipërisë, në mbështetje të neneve 131, pika 1, shkronja “P” dhe 134, pika 1, shkronja “I”, të Kushtetutës, si dhe neneve 72, 73, pika 4, e vijues të ligjit nr. 8577, datë 10.2.2000 “Për organizimin dhe funksionimin e Gjykatës Kushtetuese të Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar,

VENDOSI:

- Rrëzimin e kërkesës.
- Konstatimi i cenimit të së drejtës për gjykim brenda afatit të arsyeshëm.

Ky vendim është përfundimtar, i formës së prerë dhe hyn në fuqi ditën e botimit në Fletoren Zyrtare.

Marrë, më 29.4.2021

Shpallur, më 21.5.2021

Kryetare: Vitore Tusha

Anëtarë: Marsida Xhaferllari, Elsa Toska, Altin Binaj, Fiona Papajorgji, Sonila Bejtja, Përparim Kalo